

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 72/2023-4

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] proti umiestneniu v kolúznej väzbe takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**
2. Žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ bez zastúpenia advokátom, ktorého žiada ustanoviť, a bez toho, aby presne označil toho, kto a aké jeho základné práva a slobody porušil, ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 24. januára 2023 namieta, že napriek rozhodnutiu, ktorým bol vzatý do väzby len z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku, bol od 22. do 24. novembra 2022 v kolúznej väzbe. Z toho vyvodzuje porušenie svojich ľudských práv „na ochranu slobody a spravodlivý proces“ a žiada odškodné 1 000 eur.

2. Z údajov sťažovateľa a zo zverejneného rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4Tdo/59/2021 z 22. novembra 2022 vyplýva, že na dovolanie sťažovateľa ako obžalovaného bolo vyslovené, že rozsudkom Krajského súdu v Trnave č. k. 5To/44/2020 zo 17. septembra 2020 bol porušený zákon v neprospech sťažovateľa a tento rozsudok sa zrušuje s tým, že krajskému súdu sa prikazuje, aby vec znovu prerokoval a rozhodol. Sťažovateľ bol okamihom vyhlásenia tohto rozhodnutia z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku vzatý do väzby, ktorú mal vykonať v Ústave na výkon trestu odňatia slobody a Ústave na výkon väzby Leopoldov.

II.

3. Sťažovateľ namieta zásah, ktorý spočíva v tom, že bol umiestnený v inom druhu väzby, o akom rozhodol najvyšší súd. Vzájomný vzťah súdu a ústavu na výkon väzby upravuje § 75 Trestného poriadku, podľa ktorého príslušný ústav na výkon väzby musí byť ihneď súdom vyzrozmienený o vzatí obvineného do väzby. Ak je obvinený vzatý do väzby z dôvodu podľa § 71

ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, vyplývajú pre neho zo zákona č. 221/2006 Z. z. o väzbe v znení neskorších predpisov osobitné obmedzenia (oddelenie od iných obvinených, nemožnosť umiestnenia do väzby v zmiernenom režime, predchádzajúci súhlas alebo vyhradenie si prítomnosti orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu pri úkone obvineného s advokátom alebo notárom, pri jeho návšteve, telefonovaní, prijímaní a odosielaní korešpondencie a poskytovaní duchovnej a pastoračnej služby). Sťažovateľ žiaden z týchto osobitných zásahov v súvislosti s mylným a dva dni trvajúcim umiestnením do kolúznej väzby nenamieta. Takýto nesprávny administratívny postup mohol vzniknúť buď ako dôsledok nesprávneho vyznenia ústavu na výkon väzby súdom alebo ako dôsledok nesprávneho postupu ústavu na výkon väzby.

4. Podstata a účel princípu subsidiarity vychádza z toho, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, II. ÚS 156/09, I. ÚS 480/2013). Rovnako by opačný záver znamenal popretie významu podústavného práva pri ochrane základných práv.

5. Napĺňať ochranu ústavnosti je predovšetkým úlohou podústavného práva aplikovaného orgánmi verejnej moci. Podústavné právo vytvára nielen orgány verejnej moci s ich osobitnými právomocami, ale aj množstvo hmotnoprávných a procesnoprávných konštrukcií a inštitútov, ktorých súhrn vytvára právne prostriedky ochrany základných práv. Preto podľa § 132 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) je ústavná sťažnosť neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv. Za právny prostriedok podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde nemožno považovať len zákonom upravený procesný opravný prostriedok.

6. Zákon č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“) postihuje akýkoľvek výkon verejnej moci, ktorým nie je len rozhodovanie, ale aj úradný postup orgánov verejnej moci o právach, právom chránených záujmoch a povinnostiach fyzických alebo právnických osôb. Podľa § 3 ods. 1 písm. d) zákona č. 514/2003 Z. z. štát zodpovedá za škodu, ktorá bola spôsobená orgánmi verejnej moci nesprávnym úradným postupom pri výkone verejnej moci. Pojem nesprávny úradný postup § 9 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. definuje široko a otvorene len použitím tohto pojmu „nesprávny úradný postup pri výkone verejnej moci“ s následným demonštratívnym výpočtom okolností, ktoré možno posúdiť ako nesprávny úradný postup, a taxatívnym výpočtom okolností, ktoré za nesprávny úradný postup považovať nemožno. Súčasťou tohto negatívneho taxatívneho výpočtu nie sú postupy súdu a ústavu na výkon väzby v súvislosti s umiestnením, nie rozhodnutím, o kolúznej väzbe.

7. Pri umiestňovaní sťažovateľa do kolúznej väzby dochádzalo k výkonu verejnej moci, ktorej základom bolo sťažovateľom nenamietané rozhodnutie o väzbe. Podstatou ústavnoprávnej námietky sťažovateľa je teda tvrdenie o nesprávnom úradnom postupe, ktoré možno podriaďiť pod § 9 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. Sťažovateľom tvrdené pochybenie treba podriaďiť

pod nesprávny úradný postup podľa zákona č. 514/2003 Z. z., ktorý podľa § 15 ods. 1 zakladá osobitný nárok na náhradu škody, ktorý si možno uplatniť žiadosťou o jeho predbežné prerokovanie na príslušnom orgáne, ktorým v prípade sťažovateľa je ministerstvo spravodlivosti, či už v prípade, ak k umiestneniu sťažovateľa do kolúznej väzby došlo v dôsledku nesprávneho úradného postupu súdu [§ 4 ods. 1 písm. a) bod 1] alebo ústavu na výkon väzby (§ 4 ods. 2). Ak ministerstvo spravodlivosti takýto nárok na náhradu škody v celom rozsahu neuspokojí, sťažovateľ sa ako poškodený môže domáhať uspokojenia nároku na súde (§ 16 ods. 4). Súčasťou tohto nároku nie je len náhrada skutočnej škody a ušlého zisku, ale aj nárok na to, aby bolo konštatované porušenie práva, keďže všeobecný súd sa musí primárne vysporiadať s jeho základom tak, že musí určiť, či tvrdené konanie orgánov štátu, ktoré viedlo k umiestneniu sťažovateľa do kolúznej väzby, bolo nesprávnym, a teda protiprávnym úradným postupom.

8. Okrem toho ak došlo k nesprávnemu úradnému postupu a iba samotné konštatovanie porušenia práva nie je vzhľadom na ním spôsobenú ujmu dostatočným zadosťučinením, uhrádza sa poškodenému aj nemajetková ujma v peniazoch (§ 17 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z.). Z toho plynie, že sťažovateľom tvrdené porušenie jeho základných práv možno v prípade preukázania jeho tvrdení v podústavnom práve podriadiť pod nesprávny úradný postup podľa zákona č. 514/2003 Z. z. s tým, že sťažovateľ si v takomto konaní môže uplatniť aj svoj nárok tak, ako ho pomenoval a vyčíslil v ústavnej sťažnosti. Sťažovateľ právny prostriedok, ktorý mu priznáva zákon č. 514/2003 Z. z., vôbec nevyužil, a preto je jeho ústavná sťažnosť podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde neprípustná a ako taká bola podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde odmietnutá.

9. Podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde možno v konaní pred ústavným súdom ustanoviť fyzickej alebo právnickej osobe právneho zástupcu, ak taká osoba o to požiada, ak to odôvodňujú jej majetkové pomery a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Ak hoci len jeden z týchto predpokladov nie je splnený, nemožno právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom ustanoviť (I. ÚS 333/2020). V prípade ústavnej sťažnosti, pri ktorej je daný dôvod na jej odmietnutie, ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Preto neboli splnené podmienky na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom a žiadosti sťažovateľa podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde nebolo vyhovené.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. februára 2023

Robert Šorl
predseda senátu